

FACULTAT DE
FARMÀCIA

T/8

U
UNIVERSITAT DE BARCELONA
B

SALUT PÚBLICA

Curs
2006-07

Ensenyament de Ciència
i Tecnologia dels Aliments

Elements bàsics del PLA DOCENT UB – ECTS

Guia per a la definició dels ítems principals d'un pla docent per als ensenyaments UB.

DESCRIPCIÓ - Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Salut Pública		
Any acadèmic	2006-07		
Ensenyament	Ciència i Tecnologia dels Aliments		
Codi	Gestió acadèmica		
Tipus d'assignatura	Troncal		
Impartició	Semestral		
Semestre/curs	3r semestre/2n curs		
Coordinació	Margarita	Fuentes	Almendras
Departament	Salut Pública		
Professorat	Ramón Margarita	Canela Fuentes	Arques Almendras
Llengua de docència	Català i castellà		
Grup			
Departament	Salut Pública		

Nombre actual de crèdits assignats

Factor hores / ECTS

Hores de treball d'activitat presencial

Hores de treball dirigit

Hores d'aprenentatge autònom

Hores d'activitat d'avaluació

Hores totals de treball de l'alumne/a

Crèdits ECTS

Objectius de l'assignatura -

Introduir l'alumnat en el camp de la salut pública, capacitant-lo per entendre els usos de l'epidemiologia i donant-li, al mateix temps, una eina de treball que el capaciti per entendre les bases del raonament científic emprat en els estudis epidemiològics i les bases de les actuacions en nutrició dins del camp de la salut pública. Donar a conèixer les principals malalties prevalents en la nostra societat.

Metodologia -

Classes magistrals, seminaris, resolució de problemes i elaboració d'un treball pràctic de tipus bibliogràfic.

Avaluació -

Treballs: l'elaboració d'un treball pràctic, de caràcter voluntari, i la seva presentació oral suposen, com a màxim, un 20 % de la nota total (20 punts sobre 100).

Exàmens:

- Prova escrita de tipus test (veritable o fals) de 40 preguntes (1,5 punts per pregunta) on les preguntes no contestades correctament puntuen negativament (-1,5 punts per pregunta). Total 60 punts (60 % de la nota de l'examen).
- Prova escrita de resolució de 2 o 3 problemes. Total 20 punts (20 % de la nota de l'examen).

L'examen s'aprova amb 50 punts.

Blocs temàtics -

Nre.	Títol
1	Introducció a l'epidemiologia
2	Epidemiologia de les principals malalties cròniques prevalents a la nostra societat

Assignatures prèvies recomanades -

Desplegable amb el llistat d'assignatures
Fonaments de Nutrició

Fonts d'informació bàsica -

Llibres

Autor/a	Any	Títol	Lloc	Editorial	Descripció – Comentari (camp en blanc)
GÁLVEZ, R.; SIERRA, A.; SAÉNZ, M. C. et al.	2001	<i>Medicina preventiva y salud pública</i> . 10a ed.	Barcelona	Masson	Aquest llibre conté tots els temes tractats en el programa de l'assignatura.
SERRA, L.; ARANCETA, J.; MATAIX, J.	1995	<i>Nutrición y salud pública</i>	Barcelona	Masson	Aquest llibre conté alguns dels temes tractats en el programa de l'assignatura sobre la nutrició.

Referències web

Títol	Descripció	URL	(camp en blanc)
Organització Mundial de la Salut	En aquesta web l'estudiant pot trobar informació actualitzada sobre alguns programes d'actuació de l'OMS per a la prevenció d'algunes malalties tractades en el temari de l'assignatura.	Http:// www.who.org	
Ministerio de Sanidad y Consumo	En aquesta web l'estudiant pot trobar informació actualitzada a escala nacional d'algunes de les malalties tractades en el temari de l'assignatura.	www.msc.es	
Generalitat de Catalunya	En aquesta web l'estudiant pot trobar informació actualitzada relativa a Catalunya d'algunes de les malalties tractades en el temari de l'assignatura.	www.gencat.es	

Blocs temàtics

Bloc 1 - Descripció

1 de 2

Títol del bloc

Introducció a l'epidemiologia

Tema 1. **Salut pública. La salut i els seus determinants**

Concepte de *salut*. Concepte i evolució de la salut pública. Determinants de salut. Nivells de prevenció.

Tema 2. **Xifres i dades estadístiques utilitzades en epidemiologia**

Concepte de raons, taxes i índexs. Aplicació i interpretació en salut pública.

Tema 3. **Demografia sanitària**

Demografia i salut pública. Demografia estàtica i dinàmica.

Tema 4. Indicadors sanitaris o de salut

Indicadors de mortalitat: mortalitat general, mortalitat infantil. Mortalitat per causes. Indicadors de morbiditat.

Tema 5. Epidemiologia

Concepte i usos de l'epidemiologia. El mètode epidemiològic. Tipus d'estudis epidemiològics.

Tema 6. Epidemiologia descriptiva. L'epidemiologia descriptiva i la seva utilitat. Factors demogràfics, geogràfics i temporals en epidemiologia descriptiva. Estudis transversals o de prevalença. Característiques i etapes d'un estudi descriptiu. Mostreig.

Tema 7. Epidemiologia analítica: estudis de casos i controls

Elecció de casos i controls. Disseny. Anàlisi i interpretació de resultats. Tipus d'errors.

Tema 8. Epidemiologia analítica: estudis de cohorts

Elecció de les cohorts. Tipus d'estudis de cohorts. Disseny. Seguiment, anàlisi i interpretació dels resultats. Tipus d'errors.

Tema 9. Epidemiologia analítica: estudis experimentals

Assaig clínic i assaig comunitari. Disseny, avantatges i inconvenients dels estudis experimentals. Anàlisi i interpretació dels resultats.

Tema 10. Etapes d'una investigació en nutrició

Concepte d'epidemiologia nutricional. Vigilància epidemiològica nutricional. Naturalesa de la variació alimentària. Interpretació de la investigació epidemiològica.

En finalitzar aquest bloc l'estudiant ha de saber:

- Descriure l'evolució històrica del concepte de salut.
- Definir el concepte actual de salut.
- Descriure els determinants de la salut des del punt de vista individual i col·lectiu.
- Comparar la distribució de les despeses en cada un dels sectors sanitaris amb la importància relativa dels determinants de la salut.
- Explicar el concepte de raó, proporció i taxa.
- Utilitzar adequadament les mesures de proporció.
- Distingir entre mesures d'incidència i mesures de prevalença.
- Distingir entre incidència acumulada i taxa d'incidència.
- Saber ajustar una taxa pel mètode directe i indirecte.
- Definir el concepte de demografia.
- Enunciar els objectius de la demografia.
- Identificar les mesures de freqüència que s'utilitzen en demografia.
- Explicar les principals fonts de la demografia.
- Definir els índexs de Burgdofer, Friz i Sundbarg.
- Definir el concepte d'indicador de salut positiva.
- Definir el concepte d'indicador de pèrdua de salut.
- Distingir els indicadors de pèrdua de salut dels indicadors de salut positiva.
- Enumerar els principals indicadors de pèrdua de salut.

- Explicar el concepte d'expectativa de vida en néixer.
- Definir els conceptes actuals d'epidemiologia i mètode epidemiològic.
- Explicar les etapes del mètode epidemiològic.
- Enumerar els usos de l'epidemiologia com a ciència d'investigació bàsica.
- Enumerar els usos de l'epidemiologia com a ciència d'investigació aplicada.
- Classificar els diferents tipus d'estudis epidemiològics.
- Explicar les principals variables demogràfiques.
 - Explicar les principals variables geogràfiques.
 - Explicar les principals variables temporals.
 - Descriure el concepte d'agregació temporoespacial.
- Exposar els principals errors que es poden cometre en fer els estudis analítics observacionals.
 - Identificar els diferents tipus de biaixos.
 - Definir els conceptes de validesa i fiabilitat d'una mesura.
 - Descriure l'objectiu dels estudis de casos i controls.
 - Explicar els avantatges i inconvenients dels estudis de casos i controls.
- Exposar els objectius que persegueixen els estudis de cohorts.
 - Discutir les possibilitats de biaix en els estudis de cohorts.
 - Examinar les dificultats que planteja l'elaboració dels estudis de cohorts.
 - Explicar el concepte de risc relatiu i de risc atribuït.
 - Definir el concepte de raó de contraris (*odds ratio*).
 - Mostrar els avantatges i inconvenients dels estudis de cohorts.
- Definir el concepte d'estudi experimental.
 - Distingir els diferents tipus d'estudis experimentals.
 - Descriure l'esquema de realització d'un assaig comunitari aleatoritzat.
 - Descriure l'esquema de realització d'un assaig comunitari no aleatoritzat.
 - Explicar el protocol d'un assaig clínic.
- Explicar el concepte de causa en epidemiologia.
 - Diferenciar l'associació estadística de l'associació causal.
 - Enumerar els criteris de causalitat.
 - Raonar la capacitat d'inferència causal del diferents dissenys epidemiològics.

Bloc 2 - Descripció

2 de 2

Títol del bloc

Epidemiologia de les principals malalties cròniques prevalents a la nostra societat

Tema 11. *Epidemiologia i prevenció de malalties cròniques*

Característiques generals de les malalties cròniques. Bases per a la prevenció.

Tema 12. *Epidemiologia i prevenció del càncer*

Importància sanitària. Principals factors de risc. Registres de càncer. Estratègies de prevenció primària i secundària.

Tema 13. *Epidemiologia i prevenció de malalties cardiovasculars*

Importància sanitària i social de les malalties

cardiovasculars. Factors de risc. Estudis d'intervenció i bases preventives.

Tema 14. Epidemiologia i prevenció de la diabetis

Definicions de la diabetis *mellitus* (DM). Epidemiologia de la diabetis. Prevenció primària, secundària i terciària.

Tema 15. Epidemiologia i prevenció de l'osteoporosi

Característiques generals de les patologies musculoesquelètiques. Factors etiològics. Bases per a la prevenció primària i secundària.

Tema 16. Epidemiologia i prevenció de les malalties bucodentals

Importància socio sanitària i econòmica de les malalties bucodentals. Factors de risc. Profilaxi.

En finalitzar aquest bloc l'estudiant ha de saber:

- Descriure les malalties cròniques segons la durada i la complexitat dels factors etiològics.
- Definir el concepte de factor de risc i multicausalitat respecte a l'etiologia de les malalties cròniques.
- Conèixer l'impacte sobre la morbiditat, mortalitat i la mortalitat prematura de les malalties cròniques, tenint en compte el cost social i econòmic que tenen.
- Descriure els mètodes d'intervenció preventiva esglaonada enumerant els objectius principals lligats a programes d'intervenció inclosos en el Pla de salut de Catalunya.
- Descriure les característiques epidemiològiques (tendències en el temps, distribució en l'espai) de la morbimortalitat del càncer en el món i al nostre país.
- Conèixer l'impacte sanitari i social del càncer, en termes d'incidència, mortalitat i anys potencials de vida perduts.
- Saber valorar la importància relativa dels diferents grups de factors de risc: mediambientals, conductuals, biològics, etc. en l'anàlisi de les causes del càncer.
- Descriure de manera general les fases i característiques de la carcinogènesi.
- Conèixer les possibilitats de prevenció primària del càncer per mitjà de l'educació sanitària, la legislació i el control del medi ambient.
- Descriure les principals mesures preventives dels tumors més prevalents en el nostre medi: respiratori, de mama, digestiu, genitourinari i de la pell.
- Saber enumerar i descriure les diferents estratègies de la prevenció secundària del càncer fent èmfasi en la detecció i el tractament precoços.
- Estar familiaritzat amb el contingut del Codi europeu contra el càncer (UICC).
- Classificar les malalties cardiovasculars i explicar la importància sanitària i economicosocial que tenen.
- Enumerar els factors de risc de la malaltia isquèmica cardíaca, de la hipertensió i dels accidents cerebrovasculars.
- Identificar grups de població d'alt risc per a aquestes malalties.
- Avaluar la importància relativa dels diferents factors de risc referit al desenvolupament de les diferents malalties cardiovasculars tenint en compte la multicausalitat i la multietiologia.
- Avaluar per a cada factor de risc estudiat el potencial de prevenció segons la susceptibilitat, l'acceptabilitat, els recursos i el cost.
- Desenvolupar les estratègies que cal seguir per a la prevenció de la malaltia

isquèmica del cor, hipertensió arterial i malalties cerebrovasculars en l'àmbit individual i comunitari, amb un èmfasi especial en l'aplicació clínica de la prevenció primària.

- Presentar la magnitud del problema de la hipertensió arterial a escala mundial, espanyola i catalana.
- Definir el concepte d'activitat física, exercici físic, forma física i esport.
- Classificar els diferents tipus i graus d'activitat física.
- Descriure els beneficis de l'activitat física per a la salut avaluant els seus possibles efectes perjudicials.
- Descriure l'epidemiologia de l'obesitat a Espanya i els mètodes preventius.
- Enumerar els diferents tipus de diabetis *mellitus* (DM), així com els paràmetres clinicoanalítics que defineixen aquest procés.
- Conèixer les principals característiques clíniques i fisiopatològiques de la DM, especialment de tipus 1 i 2.
- Descriure el procés etiopatogènic que comporta la DM de tipus 2 i la seva relació amb malalties i factors de risc de malaltia crònica.
- Conèixer els aspectes preventius i d'educació sanitària més rellevants en els dos tipus principals de DM.
- Enumerar les principals complicacions tardanes de la DM.
- Descriure l'epidemiologia de l'osteoporosi i explicar per què s'anomena *epidèmia silenciosa del segle XXI*.
- Explicar els factors de risc coneguts de l'osteoporosi.
- Conèixer el cost socioeconòmic que produeix aquesta malaltia.
- Classificar i descriure altres malalties del teixit conjuntiu.
- Indicar les mesures preventives aplicables en les malalties musculoesquelètiques i el paper de l'educació sanitària.
- Conèixer la importància socio sanitària i econòmica de la càries i les periodontopaties.
- Descriure l'epidemiologia de la càries, fent un èmfasi especial en els agents etiològics: microbians, ambientals, dietètics, hàbits, etc.
- Enumerar i calcular els indicadors epidemiològics principals de salut bucal i assenyalar el mecanisme d'acció del fluor en la prevenció de la càries.
- Conèixer les estratègies d'educació en higiene dental i en alimentació per modificar els factors que participen en l'aparició de la placa bacteriana.

Distribució dels crèdits en hores - Planificació del BLOC M

Ref.	Activitat/Bloc/Tema	Tipologia	Metodologia/Descripció	Hores alumne/a	Avaluació (si cal)	% SOBRE QUALIFICACIÓ FINAL
1 i 2	Blocs 1 i 2	Presencials	Classe magistral Seminari Aprentatge autònom Avaluació	16 h 4 h 14 h 1 h	Prova escrita	80 %
3	Treball dirigit	No presencials	Treball tutorat	40 h	Presentació del treball oral i escrit	20 %
Total				75 h	Vegeu l'apartat d'avaluació	100 %